

Huishoudkundig onderzoek zodat dit en geïnspi-

n de Neder-
lig Hoofddo-

en dat ik het
schrijft met
de ontwikke-
erland en in

kopje *Inter-*
te geven
ebied, juist
universitei-
opgelegd.

in het ge-
te over de

Elly Gruij-
linea stelt,
ijn voorna-
analyse af-
aamgeving,
niet slechts

even, alleen
en dat de
eft met een
t vakgebied

tikel is dus
te verande-
ecologische
s trouwens
ijn artikel is
r micro-ge-
voering als
anno 1990
oals uit een
900 bij het
amin object

sidente van
ert dat vele
onomics nu
rden terug-
de in de be-
benadering,
ng centraal

vakgroepen
Landbouw-
met kosme-

ptember 1990

tica of een voorkeur van een auteur, maar is zeer pragmatisch voortgekomen uit de fusie van twee vakgroepen. Het vakgroepbestuur van de nieuwe gefuseerde vakgroep had de voorkeur voor de naam *Huishoud- en consumentenstudies*, een in de VS, Canada en ook in ontwikkelingslanden veel gehanteerde naam.

Het clusterbestuur van de cluster Economie, waaronder de vakgroep momenteel ressorteert, keurde deze naam echter af, daar de vakgroep Marktkunde zich ook met consumentenvraagstukken bezighoudt en er tevens een werkgroep Consumentengedrag bestaat, waartoe de vakgroepen Humane voeding, Marktkunde en Huishoudstudies behoren. De volgende voorkeur van het nieuwe vakgroepbestuur was *Huishoudstudies*, hetgeen in de betreffende vergadering werd overgenomen en inmiddels door het College van Bestuur is vastgesteld. Tot zover de discussie over de naam van de *vakgroep*. Elly Gruijters haalt naar mijn mening vakgroep en vakgebied wat door elkaar.

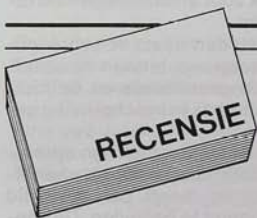
Met het Commentaar 3 ben ik het van harte eens. Overleg tussen de LUW en het HBO is steeds meer gewenst ten dienste van het vakgebied Huishoudkunde (of welke naam dan ook). Juist nu aan de LUW bij de vakgroep Huishoudstudies op leerstoelniveau een monodisciplinaire invalshoek op de dagelijkse verzorging centraal komt te staan is een bezinning op het interdisciplinaire karakter van het probleemveld zeer actueel. Een discussieplatform zoals de Vereniging voor Huishoudkunde Nederland, het tijdschrift voor Huishoudkunde en in Internationaal verband de IFHE en SHE is hiertoe een geschikt medium. Onder Commentaar 4 geeft Elly Gruijters haar voorkeur weer voor een holistische benadering. Mijn huishoudecologisch model, dat een systeembenadering weergeeft, probeert juist daartoe een aanzet te geven. Deze benadering komt voor ons vakgebied uit de school van Beatrice Paolucci, waar ik veel affiniteit mee heb. Het in het artikel gepresenteerde model van Susan Sontag is tevens een uitwerking daarvan. Alleen ben ik het met Wright en Herrin eens dat het gevaar bestaat dat het huishouden teveel als een statische eenheid wordt gezien. Vandaar mijn voorstel voor ook studie van de interne dynamiek binnen het huishoudsysteem in wisselwerking met de omgeving (mannen en vrouwen als subsystemen).

Ook Commentaar 5 onderstreept ik van harte. Samenwerking van leden van de SHE (Susan Sontag is daarin zeer actief) en de IFHE op het terrein van de Huishoud- en consumentenstudies, de Human Ecology of de Home Economics is van groot belang om tot verdere

ontwikkeling van ons vakgebied te komen. Binnen de SHE zullen vakgenoten meer wetenschappers ontmoeten die zich met ecologische vraagstellingen bezig houden, hetgeen ook noodzakelijk is voor een verdere verdieping van kennis en inzicht op het terrein van de wisselwerking van het huishoudsysteem met de sociaal-economische, de natuurlijke en de fysieke omgeving.

Eigenlijk zijn Elly Gruijters en ik het niet oneens; haar weergave van problemen is wat concreter dan de mijne. Ik roep waarschijnlijk vragen op, hetgeen een eerste stap is naar een verdere verdieping van ons vakgebied. De naamgeving is dan van ondergeschikt belang! Haar roep tot samenwerking met de SHE voor het internationale IFHE congres in Hamburg in 1992 wil ik van harte ondersteunen.

Antine Hardon

Minima en schulden in de Maasstad

Aat Brand m.m.v. Maarten van Raaij, september 1989. Minima en schulden in de Maasstad. Een vergelijkend onderzoek naar de huishoudvoering van 150 Rotterdamse minima met en 60 zonder problematische schuld. Gemeentelijke Sociale Dienst Rotterdam, ISBN 90 72170 03 2, Sociaal-Wetenschappelijke Afdeling, Postbus 1024, 3000 BA Rotterdam.

Sedert 1985 functioneert in de gemeente Rotterdam het project schuldsanering. Om tot een adequate beleidsontwikkeling te komen ten aanzien van de schuldproblematiek diende, volgens de projectgroep, verder onderzoek te worden verricht. Hierbij stonden drie vragen centraal:

- Welke huishoudelijke "mechanismen" zijn bepalend respectievelijk dragen bij tot het rondkomen of juist tot het in problematische schuld verzeild raken?
- Wat is de effectiviteit van curatief beleid door schuldsanering, -bemiddeling en -regeling, al of niet in combinatie met budgetvoorlichting en nazorg?

c. Wat gebeurt er als hulp wordt afgewezen en huishoudens zelf uit een problematische schuldsituatie moeten zien te komen? Dat een dergelijk onderzoek van betekenis is, blijkt alleen al uit de kwantitatieve omvang van het schuldprobleem. Ongeveer 200.000 huishoudens verkeren in deze situatie, waaronder 140.000 huishoudens met een minimuminkomen.

In het rapport wordt met behulp van een huishoudkundig/economisch begrippenkader de schuldproblematiek geanalyseerd. Na allereerst een overzicht te hebben gegeven van de aanwezige literatuur (terzijde zij opgemerkt dat de Wageningse vakgroep Huishoudstudies zeker niet ongenoemd blijft, zie ook de serie over Armoede in dit Tijdschrift) wordt de onderzoeksoepzet, de steekproef en de respons aan de orde gesteld. Hieruit blijkt dat de uitkomsten in ieder geval representatief voor Rotterdam zijn en dat de basisprocessen en -mechanismen ook voor andere steden en regio's kunnen gelden.

In het onderzoek worden naast de schuldgroep en de contrastgroep, binnen de schuldgroep steeds de gesaneerde en de niet-gesaneerde huishoudens in beschouwing genomen.

De resultaten van het onderzoek zijn opmerkelijk te noemen door het paradoxale karakter. De schuldgroep heeft per gezinslid ruim f 390,- per maand te besteden. De contrastgroep bijna f 520,-. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door de veel hogere woonlasten. De huishoudens met schulden wonen beter dan de huishoudens zonder schulden. De centrale lijn in de volkshuisvesting, meer nieuwbouw, beter wonen leidt dus tot de schuldproblemen. De auteurs concluderen derhalve dat een volkshuisvestingsbeleid dat goede woningen tegen betaalbare prijzen voorstaat, bittere noodzaak is en dat door de instelling van een woonlastenfonds wellicht soelaas kan worden geboden.

Een tweede paradox is dat juist de gezinnen met kinderen in de problemen vertoeven. Ook hier ligt een oplossing via de kinderbijslag voor de hand. Misschien dient een bevolkingspolitiek in de jaren negentig ter discussie te worden gesteld.

Een derde paradox is dat de huishoudelijke produktie geen uitkomst biedt. Door het ontbreken van de vereiste kennis, de sociale relaties, de ambachtelijke en sociale vaardigheden, de geldmiddelen, de transportmogelijkheden en durf loopt het ook op dit terrein spaak.

Indien de gesaneerde en niet-gesaneerde huishoudens worden gezien dan valt op dat bij de niet-gesaneerde een zekere vorm van roekeloosheid t.a.v. de huishoudvoering

wordt aangetroffen (alcoholgebruik, echtscheidingsproblemen, gok- en drugsverslaving), opvallender echter zijn de tegenslagen die de huishoudens met schulden ondervinden zoals het snel achter elkaar kapot gaan van gebruiksvoorwerpen en -goederen bij de niet-gesaneerden. Van de gesaneerde gezinnen kampt een derde weer met schulden. Het is dus een taai probleem, waarbij schuldsanering overigens wel uitkomst blijkt te bieden. Leven op het sociaal-minimum is mogelijk. Men dient dan wel te beseffen dat dit is voorbehouden aan kleine huishoudens, met zeer weinig kinderen, die bescheiden wonen en een huishouding van ascese ten aanzien van het verzorgingsniveau hebben ontwikkeld. Kortom, dit onderzoek dient een voortdurende inspiratiebron te zijn voor die huishoudkundigen die zich het lot van de achtergestelden aantrekken. De onderzoekers hebben een prestatie van belang geleverd, zowel in wetenschappelijk als maatschappelijk opzicht. (C. de Hoog)

BERICHTEN

Benoeming Kooreman

Tot hoogleraar in de economie van het huishouden aan de Landbouwwuniversiteit Wageningen is benoemd de heer dr. P. Kooreman (35), momenteel nog werkzaam als universitair hoofddocent (KNAW-onderzoeker) bij de vakgroep econometrie van de Katholieke Universiteit Brabant. Kooreman behaalde in 1980 het doctoraal diploma econometrie aan de Universiteit van Amsterdam. Daarna werkte hij twee jaar bij De Nederlandsche Bank. In 1986 promoveerde hij in Tilburg op het proefschrift *Essays on Microeconomic Analysis of Household Behavior*. In 1988/89 verbleef hij tien maanden in de Verenigde Staten als visiting fellow bij het Department of Economics van Brown University. De benoeming gaat 1 november a.s. in.

Diedenoort: op maat

Aan de Hogeschool Diedenoort te Wageningen zijn in juni 122 studenten (60%) geslaagd voor het eindexamen. Afgewezen werden 26 kandidaten, terwijl 55 studenten te maken hadden met een uitgesteld examen. De Hoge-